

13grudnia81.pl

<https://13grudnia81.pl/sw/historia/mapa-regionow-nszz-sol/8399,NSZZ-Solidarnosc-Region-Ziemia-Lodzka-po-13-XII-1981-r.html>
2019-09-17, 10:55

NSZZ „Solidarność” Region Ziemia Łódzka po 13 XII 1981 r.

W pierwszych godzinach stanu wojennego internowania uniknęli przewodniczący łódzkiej „Solidarności” Andrzej Słowik i jego zastępca Jerzy Kropiwnicki, którzy 13 grudnia w siedzibie ZR wydali komunikat o utworzeniu Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego i proklamowaniu strajku generalnego. Kilka godzin później zostali zatrzymani. Strajki i manifestacje uliczne trwały do 17 XII, objęły ponad 40 zakładów i instytucji w regionie.

Od pierwszych dni stanu wojennego nieliczni pozostali na wolności członkowie władz regionalnych podjęli próby organizowania działalności podziemnej. Jerzy Dłużniewski 13 XII powołał w ZPB im. Marchlewskiego Międzyzakładowy Komitet Strajkowy, przemianowany wkrótce na Międzyzakładowy Komitet NSZZ „Solidarność”. W oparciu głównie o zakłady włókiennicze MKS próbował spełniać rolę podziemnego ośrodka kierowniczego Związku, jednak w lutym 1982 r. został poważnie osłabiony aresztowaniami swoich liderów. Druga strukturą ponadzakładową powstałą w pierwszych dniach stanu wojennego był Tajny Tymczasowy Zarząd Regionalny, nie mający formalnego przywódcy, choć w jego składzie znaleźli się członkowie władz Związku – Włodzimierz Bogucki i Janusz Kenic. Po opuszczeniu ośrodka internowania dołączyli do nich m.in. Kazimierz Bednarski i Paweł Wielechowski. MKS i TTZR współorganizowały manifestacje protestacyjne 1 i 3 maja, po których nastąpiła druga fala internowań w regionie. Objęła ona około 100 osób, w tym wielu członków TTZR. W okresie stanu wojennego w regionie internowano łącznie około 250 osób, około 100 stanęło przed sądami.

W 1982 r. powstawały również inne struktury ponadzakładowe, ponadto liczne grupy działaczy „Solidarności” skupiały się wokół pism wychodzących w podziemiu od pierwszych tygodni stanu wojennego. Nie udało się jednak stworzyć jednego ośrodka kierowniczego, nie nawiązano również szerszych kontaktów z TTK i innymi regionami.

W drugą rocznicę strajku 1980 r. w Łodzi (26 VIII) i porozumień gdańskich (31 VIII) doszło do kolejnych masowych demonstracji, zakończonych zatrzymaniem kilkuset osób. Narastające zmęczenie społeczeństwa i represje spowodowały, że kolejne duże akcji protestacyjne miały miejsce dopiero 1 i 3 maja 1983 r.

Potrzebę powołania ośrodka kierowniczego podziemnej łódzkiej „Solidarności” dostrzegali przebywający w więzieniach liderzy Związku. Po opuszczeniu więzienia w sierpniu 1983 r. J. Dłużniewski z upoważnienia A. Słowika przystąpił do tworzenia Regionalnej Komisji Wykonawczej. Formalnie została ona powołana 13 V 1984 r. i zaakceptowana przez Lecha Wałęsę i TTK. Na jej czele został J. Dłużniewski, który wszedł wkrótce w skład TTK. W pierwszym składzie RKW znaleźli się ponadto Marek Edelman, Marek Czekalski, Ryszard Kostrzewa i Rafał Kasprzyk. Organem prasowym RKW był „Głos

Łodzi", którego pierwszy numer ukazał się 27 V 1984 r.

Powstanie RKW doprowadziło do zaprzestania działalności części podziemnych struktur „Solidarności”. Pozostałe podporządkowały się RKW, podobnie jak powstające w kolejnych miesiącach ponadzakładowe struktury Związku w regionie.

W czerwcu 1984 RKW wzięła udział w zainicjowanej przez TKK kampanii na rzecz bojkotu wyborów do rad narodowych i podjęła próbę podliczenia ich rzeczywistych wyników. Akcje ponowiono przed październikowymi wyborami do sejmu w 1985 r. RKW wspierała działalność Łódzkiego Zespołu Oświaty Niezależnej i łódzkich przedstawicieli Komisji Interwencji i Praworządności, a od 1987 r. tworzenie tajnych komisji zakładowych.

W lipcu 1984 r. więzienia opuścili przywódcy łódzkiej „Solidarności”: A. Słowik, G. Palka i J. Kropiwnicki. Nie doszło jednak do zmian w kierownictwie RKW; wymienionym pozostała rola firmowania Komisji i podejmowanie działalności jawnej. Andrzej Słowik początkowo brał też udział w posiedzeniach TKK.

W październiku 1986 r. grupa skupiona wokół A. Słowika ogłosiła podjęcie jawnej działalności i złożyła do Urzędu Miasta Łodzi wniosek o rejestrację Prezydium Zarządu Regionalnego. W jego skład wchodził A. Słowik, G. Palka, J. Kropiwnicki i K. Bednarski. UMŁ zakazał działalność PZR. W październiku 1987 r. organem prasowym PZR stała się wznowiona „Solidarność Ziemi Łódzkiej”.

W marcu 1987 r. A. Słowik, G. Palka i J. Kropiwnicki współtworzyli Grupę Roboczą Komisji Krajowej, opozycyjną wobec działaczy i struktur skupionych wokół L. Wałęsy. Próba kompromisu podjęta na początku 1988 r. zakończyła się fiaskiem, gdy przedstawicielem regionu w KKW nie został wytypowany przez A. Słowika G. Palka, ale reprezentujący RKW J. Dłużniewski.

6 III 1988 r. z inicjatywy PZR powstała niejawną Regionalna Komisja Ziemi Łódzkiej NSZZ „Solidarność”, kierowana przez A. Słowika. 11 IX 1988 czternastu członków ZR wybranych przed stanem wojennym podpisało oświadczenie o wznowieniu jawnej działalności ZR Ziemi Łódzkiej NSZZ „Solidarność”.

W końcu września struktury zakładowe „Solidarności” uznające zwierzchnictwo RKW utworzyły Międzyzakładowy Komitet Organizacyjny, którego organem prasowym stał się „Głos Solidarności”. Utworzono wspólne biuro RKW i MKO.

W lutym 1989 r. za aprobatą L. Wałęsy powołano komisję mediacyjną, której celem było doprowadzenie do porozumienia między skonfliktowanymi grupami. Na jej czele stanął jezuita ks. Stefan Miecznikowski. Jego misja zakończyła się jednak fiaskiem.

19 III 1989 r. rozwiązała się RKW. Jej działacze powołali Regionalną Komisję Organizacyjną NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej, której przewodniczącym został R. Kostrzewa. Oprócz członków RKW, w skład RKO weszli delegaci z blisko 70

zakładów i przedstawiciele podregionów z Bełchatowa, Pabianic, Piotrkowa Trybunalskiego i Zduńskiej Woli.

Przy Okrągłym Stole z Łodzi zasiedli jedynie przedstawiciele RKO: J. Dłużniewski, M. Edelman, Cezary Józefiak, R. Kasprzyk i R. Kostrzewa.

Przed wyborami czerwcowymi RKO weszła w skład Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego, którym kierował M. Edelman. Działacze ZR utworzyli jeszcze w lutym 1989 r. konkurencyjne Łódzkie Porozumienie Obywatelskie. Ostatecznie udało się stworzyć wspólna listę kandydatów - Marię Dmochowską i J. Dłużniewskiego (WKO) oraz Andrzeja Kerna i Stefana Niesiołowskiego (ŁPO).

12 VI 1989 r. pod naciskiem zakładowych struktur „Solidarności” doszło do zebrania z udziałem przedstawicieli komisji zakładowych oraz J. Słowika i R. Kostrzewy. Powołano wspólną komisję wyborczą do przeprowadzenia WZD. 14 I 1990 r. WZD wybrał na przewodniczącego Zarządu Regionalnego A. Słowika. Jego zastępcami zostali kontrkandydaci w wyborach - Aleksander Aniołczyk i Janusz Tomaszewski.

Leszek Próchniak

Rozdziały

Mapa Regionów NSZZ „Solidarność”

Kalendarium